

R. Trnovčan:

Straža pred Ljubljano.

Orlovske zgodbe iz našega gnezda.

6. »Mama, jaz sem pa mladeč!«

Miha je stopil v telovadnico.

Z bistrim očesom se je razgledal in usta so se mu zakrožila v dobrovoljen nasmeh. V dvorani je šumelo od gibanja, butalo ob stene in odmevalo v veselo besedo. Miha je rahlo zavriškal in se pognal med tovariše. Kar obut in oblečen je hotel preskočiti precej visoko nastavljeno vrstico, pa je podrl stojala in malo da ni še sam padel. Izmotal se je iz vrvice in pohitel dalje po dvorani. Obesil se je mimogrede na bradljo, da je zaškripala, poskusil se je vzpeti na drog in obvisel končno na konju med obema ročkama. Šele s pomočjo tovarišev se je spravil z njega in se šel sezuvat in slačit. Kot bi mignil, se je sezul. Vrgel je levi čevelj na sredo dvorane, desnega pa v kot. Komaj mu je Vladko dopovedal, naj miruje. Miha ga je pa razžaljeno zavrnil:

»Ne bom te volil, da veš. Danes so volitve in ne boš več načelnik.«

Vladko se je za hip zganil. Zdelo se mu je, da bo res tako in ni vedel, kaj bi storil. Pa kmalu se je zavedel, zamahnil z roko in odšel.

Res so bile tisti dan volitve. Vaditelj je razdelil listke, samo tistim sedmim, ki so že napravili mladčevski izpit, jih ni dal.

Tisto dopoldne je naredil izpit tudi Stanko. In še prav dobro ga je naredil. Sedaj, ko so naraščajniki volili, je odšlo sedem mladcev skozi vrata.

Pri volitvah se je pa pokazalo, da se je Miha zmotil. Vsi naraščajniki so volili Vladkota, le Miha drugega.

Ko je vaditelj razglasil izid, je Miha zardel in zdelo se mu je, da so se vsi ozrli vanj — — —

Medtem so pa stopali mladci skozi vas. Molčali so, da se je Stanko vpraševal, zakaj to. Rad bi govoril, pa si kar ni upal. Preveč resni in zamišljeni so se mu zdeli tovariši. Vedel je, da gredo k Savi. Dopoldne mu je vodja Jože povedal in mu naročil, naj prinese s seboj kopalne hlačke.

Prešli so vas in stopili v polje. Takoj za vasjo so sedli kraj pota na trato in se sezuli. Čevlje so vrgli čez rame in zabrodili po prašni poti med njivami. Še vedno so molčali. Ko so pa dvignili zadnji oblak prahu, da je zarjavela od njega trava ob poti, se je zganil Jože tam spredaj:

»Dajte no mir! Saj niste otroci!«

Za hip so se zresnili, nato se pa zvedrili v rahel nasmeh. Jože je pa samozavestno kazal in razlagal:

»Malo bolj na to stran pojdemo. Tam Sava ni globoka in tudi peska je dovolj.«

Tovariši so se zadovoljili in zažvižgali koračnico.

Čez polje je vzvalovilo nežno in lahko, prav kot bi veter pod Šmarno goro zasanjal o nečem lepem in ves poln sanj hitel proti Posavju. Mladci so utonili v Rojah in se s hitrimi koraki bližali Savi. Mahnili so kar preko pokošenih travnikov in izginili v savskem gozdičju. Po Jožetovem naročilu so odrezali par dolgih palic in jih nesli s seboj.

Stanko je rinil tik ob Jožetu skozi grmovje, se zdaj pa zdaj ustavil in prisluškoval, kako šumi nekje za grmovjem Sava. Hipoma je Jože razgrnil grmovje, stopil skozenj in zaklical:

»Tukaj smo!«

Takoj je bil Stanko pri njem.

Prav izpod Šmarne gore je zelenela Sava in šumela v čudno pritajeni pesmi. Ravno tu se je razmaknila v širino in skoro umolknila. Rahlo je žuborela plitva voda čez kamenje. Sredi Save se je belil peščen otok.

Zadovoljno je pokimal Jože in namignil tovarišem. Spustili so se navzdol. Tik ob vodi so obstali. Ob bregu se je raztezala v daljavo par sto metrov peščena sipina.

Jože je razlagal:

»Tu ostanemo. Slecite se. Vidva pripravita iz palic stojala za skok. Vrvico imata tu. Drugi pa naberite debelega kamenja in ga naložite na kup.«

V par minutah je bilo vse pripravljeno. Jože je poveljeval nastop in šest mladcev je stalo v vrsti pred njim. Najmanjši je bil Stanko.

»Najprej v vodo. Za pet minut razhod!«

Sedem mladcev je zabredlo v Savo, polilo se z vodo in splavalo na pesek sredi Save.

Stanko je hotel pokazati, da zna dobro plavati, čeprav je šele prvi dan mladeč. Plaval je mirno in z dolgimi zamahi. Ni bil prvi na otoku, menda šele tretji, a Jože ga je vseeno pohvalil:

»Dobro, Stanko!«

Spet so zabredli v vodo, plavali na vse načine, bredli sem in tja, dokler ni Jože na bregu zažvižgal k nastopu. Hiteli so k bregu, da je voda zamolklo pljuskala.

Metali so precej težko kamenje na otok. Pa ni šlo vsem. Samo Jože in Tone sta vrgla do otoka, drugi vsi v vodo. Spet so samo molčali. Kamenje je padalo v vodo, ki je pljuskala in se poganjala kvišku. Razgrela so se, da so jih zabolele roke.

»Dovolj bo!« je dejal Jože. Mladci so se oddahnili. Vsem je bilo metanja že preveč, pa se ni nihče upal povedati. Zdelo se jim je, da bi se s tem ponižal in pokazal svojo otroško nezadovoljstvo in mehkuznost.

Vzravnali so vrsto. Po kratkem odmoru so pričeli skakati v višino. Zdelo se jim je, da je precej visoko, a kaj, ko ni bilo na palicah nikjer višinske mere.

»Stojte! Glejte!« se je oglasil naenkrat Jože in pokazal ob bregu navzdol. V daljavi je stala gruča kopalcev. Jože jih je poznal in je vedel, da so domači člani. Ravno takrat sta se odtrgala od gruče dva fanta in stekla navzgor proti mladcem. Poskusiti sta se hotela v teku. S hitrim korakom sta se bližala. Prvi je tekel z dolgimi koraki, ves miren, kot bi se sprehajal po vasi. Drugi pa je brzel drobno in sopihal kar se je dalo.

Prvi je prišel do mladcev, mimogrede preskočil vrvico, se hipoma obrnil in na drugi strani odhitel nazaj. Drugi je hotel za njim, pa ni mogel preskočiti vrvice, zapletel se je vanjo in se opotekel po tleh. Komaj se je izmotal in odšel za tovarišem, ki so ga prijatelji že glasno pozdravljali.

»Glej ga spaka!« je zagodrnjal Jože. »Še mi poskusimo.« Razložil je vso stvar mladcem.

»Dobro!« je pritrdil Tone. Drugi so molčali, a se je videlo, da so zadovoljni.

Postavili so se v vrsto in se sklonili k tlom.

»Ena!«

Stanko je bil v sredi. Zagledal se je v daljno gručo, ki je že zapazila, kaj mislijo mladci. Z nogo se je trdo oprl v tla.

»Dve!«

Stanko je napel roke, sklonil glavo in globoko zasopel.

»Tri!«

Sedem teles se je sprožilo in se pognalo z visokim skokom v tek. Stanko se je opotekel, par tovarišev je butilo vanj, vsi so odhiteli mimo njega, da je ostal zadnji. Kri mu je šinila v lica in tisti hip je sklenil, da ne sme biti zadnji, ne radi slave, ampak zato, da bi bil že prvi dan svojega mladčevanja enak drugim. Stisnil je ustnice, globoko zasopel, sklonil glavo in z dolgimi koraki sledil tovarišem. Kmalu je dohitel prvega. Z velikim skokom je planil mimo njega. Premaganec je vedel, da je zdaj zadnji, polglasno je vzdihnil in spet napel vse moči. Odslej je šlo Stankotu po sreči. Prehitel je enega tovariša za drugim. Le Jože je bil še pred njim.

»Še njega!« je zahrepenel Stanko in se odbil od peščenih tal. Prihodnji hip je bil tik Jožeta. Tekla sta par metrov skupaj. Jože je hipoma okrenil glavo in ga začudeno pogledal. Stanko se mu je nasmehnil, se krepko pognal, ga prehitel in obstal pred gručo članov. Ni slišal veselih klicev, po telesu mu je plala kri, da bi tekel še nekam v neznano daljo.

Prišli so še drugi mladci. Jože je stopil k Stankotu in mu podal roko. Stanko se ga je trdo oprijel. Telo mu je preštnila trudnost, rad bi legel in zaspal, zaspal za veke.

»Pojdimo!« je dejal Jože, in vrnili so se.

Še enkrat so šli v vodo. Stanku se je zazdelo, da mu je vsa utrujenost takoj prenehala.

Solnce se je nagnilo h goram. — Jože je poveljeval nastop. Mladci so se hitro oblekli in se razgubili za Jožetom v gozdičju.

V lesovju je rezko jeknil žvižg. Razkropljeni mladci so se takoj zbrali okoli Jožeta in posedli na tla.

Otvorili so jatni sestanek in prebrali zapisnik. Jože je predelal, kar so danes delali, pohvalil Stankota in določil, da gredo drugo nedeljo v gozd na Veliko trato. Razlagal jim je o »prvi pomoči«, zapeli so še pesem in končali.

Solnce se je približalo gozdovom, od Šmarne gore se je iztegnila dolga senca, gora sama je pa temnela v neznani veličini.

Ko je zazvonilo večer, je stopil Stanko v domačo hišo. Planil je v kuhinjo in bruhtel v veselju:

»Mama, jaz sem pa mladeč!« — — —

(Dalje.)

R. Trnovčan:

Kadar na Glinci zvoni.

Na Glinci zvon rahlo zveni
in čez vso vas pesem šumi
od Kajžarja do Kučerina,
od Mežnarja pa do Peršina,
h Kovaču, kjer Lojzek na pragu sedi.
Tam pesem umolkne in se razgubi.

„Mati, zakaj pa zvonovi molčijo?“—
„Le tiho, vidiš, da se te bojijo!“—
„Pa pojdem in v izbo se skrijem,
v očetovo suknjo zavijem.“—
In Lojzek že v izbi pri oknu sedi,
drži v ustih prst in gor k linam strmi — — —

In spet se zvonovi v linah oglasijo
in v pesmi skrivnostni čez vas zadrhtijo,
od Kajžarja do Kučerina,
od Mežnarja pa do Peršina,
čez hišo Kovačevo zavalovijo
in v gozdovih nad vasjo se potopijo — — —

R. Trnovčan:

Otrok čaka pomladi.

Mamica pravijo, da bo pomlad,
da za gorami že plički pojo
in da pod snegom že rože cveto —
pa še vse belo je preko livad — — —

A snoči sem pa čudno sanjal:

Šel sem skozi gozd zelen,
z drobno roko sem odmikal sneg,
pod njim bil gozd je razcveten
in topel bil je hrib in breg — — —

Še danes čutim v rokah rahlo cvetje,
vonj belih šmarnic in cvetločih smrek — — —
A zunaj sneg je, da srca mrazi,
a jaz, jaz sanjam pomlad in poletje — — —

Mihael Kranjec:

Otroci z naše ulice.

2. Sanjalo je dete . . .

Bilo je na sveti večer. Mati je sedela v kotu in molila.

Nacek je pripravljaj jaslice. Sestavljal je hlev, pa — ali je bil nerođen, ali kaj — vedno se mu je podrlo. Jezil se je in začenjal vedno znova. Jutri bo božič, jaslice pa še niso postavljene. Hiteti mora, jutri jih vendar ne bo delal, ker bo veliki dan.

Poleg njega je sedela na klopi Gizika, triletno dekletce, in zaverovano gledala Nacija — umetnika in se čudila njegovi ročnosti. Gledala je Gizika, kakor v nerazumljiv svet in sanjala. Čudila se je malemu Jezušku, ki mora ležati na slami, čudila se je ženski in možu, ki klečita od Jezusa. Že dvakrat ji je razložil Naci, kdo sta ta dva, ampak kot da si ni mogla zapomniti.

»Nacek, to je Marija?«

»Ne prijemlji! — Jaj!«

»To pa Jožef?«

»Saj sem ti že rekell« se je jezil.

»To je pa Jezus,« je sama doumela in sanjala o Jezusu, Mariji in Jožefu in kakor da so živi, je mislila, samo, da nočejo govoriti, da morda ne smejo.

»Nacek, to je pa kobila?« je vzbudila njeno pozornost žival ob jasliah, podobna konju.

»Ne mešaj me, če ti pravim! — Osel, pa ne kobila.«

»Osel,« je rekla, verovala pa je, da je kobila. »To pa je naša beca,« se je nasmehnila kravi. In se je zazrla v pastirje.

»Nacek, ali gredo pastirji k maši?«

»Eh, Gizikal! K materi pojdi, vidiš, nekaj imajo!« jo je podil proč, kakor bi bila ona kriva neuspeha. »Mati, naj bo pri Vas Gizika.«

»Gizika, sem pridi, nekaj ti dam!« Gizika se je zazrla v kot; kakor da bi vedela, da ne bo nič, ampak šla je pa le. Ko pa je bila pri materi, ni niti vprašala več po tistem nečem, kakor da je vedela, da ne bo nič. Sedla je k materi in se igrala z rožnim vencem. Igrala se je in pela: la-la-la. polglasno in zadovoljno.

Mati je domolila, poljubila križec in spravila molek v žep. V njenih očeh je ležala skrb, kakor da jo nekaj muči, kakor težko vprašanje. Sin ji je pisal, da bo prišel na počitnice in vzradostila se je njena duša, da bo videla svojega ljubljenca. Vse svoje otroke je ljubila, ampak tega pa še posebno. Morda zato, ker ga manj vidi, le o počitnicah, morda že zaradi česa drugega, ampak ljubi ga neizmerno. Ostali mu niso nevoščljivi, še sami ga imajo radi... Vsi so ga tedaj nestrpno čakali in Lojz je že odšel drugič na postajo, če bi morda prišel. Že prejšnji dan bi moral priti: skrajni čas je, da pride sedaj. In zato je ležala vsem skrb in nemir na obrazu. Nacek je bil nerođen pri jaslicah, mati je poslušala, kdaj bo zadonel korak; snaha Ana je molče delala pogače na mizi. Le dete je mirno pelo in sanjalo, sanjalo Bog ve o čem.

»Gizika, kdo pa danes pride?« je vprašala mati vnuकिनjo.

Gizika je prenehala peti in strmela s široko odprtimi očmi proti oknu.

»Kdo?«

»Saj sem ti že pravilal« se je mati nehote in nevedoma vznevoljila.

»Miki!«

»Hohoo! Miki! Miki!« se je vzradostilo dete in zaploskalo z rokami.

»Kaj pa prinese Miki detetu?« je vprašala mati in božala mehke lase otroku. In dete je sanjalo, kaj naj bi prinesel stric iz mesta...

»Punčko, punčko! Tako veliko!« je pokazalo z razprostrtimi rokami.

Tedaj je mati vztrepetala v neznanem koprnjenju; zunaj so zadoneli koraki. »Sam gre,« je vzdihnila in sklonila glavo. Pa je vstopil nerodno poštar in izročil tresoči se materi pismo. Mati je dahnila snahi:

»Beri, Anal!« Vsi so posluhnili, še dete je odprlo usta in strmelo.

Dragi!

Ne pričakujte me domov! — Vesele božične praznike in srečno novo leto!

Samo to je stalo na dopisnici, ampak tem groznejše je bilo. Zakaj ga ne bo? ... Mati je vzdihnila, snahi je omahnila roka, Naci je stisnil ustnice in se ni jezil, ko se je eden pastirjev prevrnil in podrl še tri druge. Še Gizika je zastrmela in pozabila na punčko; gledala je nemo vsem v pobite obraze, kakor da bi hotela razbrati iz njih vso bridkost. Nato pa je zopet zapela: la-la-la in sanjala, ne o punčki, ampak — Bog ve o čem.

Trepur S.:

Oj, ta Rudel!

Gotovo poznate Orliči in Orličice kakega sladkosnedeža, ali pa se mogoče sami prištevate k sladkosnedežem. Kakor je kajenje strast in pitje žganja in vina strast, katerih se ne more odvaditi človek s slabotno voljo, tako je tudi sladkosnednost strast. Le, da ta strast napada bolj mlade ljudi, dočim isto pri starejših ljudeh malokaterikrat zalotimo. Kakor škodujejo vse strasti človeškemu telesu, tako je tudi ta strast škodljiva, kajti na sladkarije preveč navajen želodec oboli, postane nesposoben za prejemanje druge tečnejše hrane. Sladkosnedež si pa tudi pokonča svoje zobe. Zobje takega reveža postanejo črni, piškavi in mnogokrat izpadajo po hudih bolečinah. A še nekaj teži take ljubitelje sladkarij. Večinoma trpe v svojem črevesju živalice, katere se žive na otrokov račun. Vsak je že gotovo uganil, katere živalice imam v mislih. Taki otroci so blede, nimajo teka, slabo spijo in imajo temne kolobarje okrog oči. Vse to so vidne posledice sladkosnednosti.

Pri Krznarjevih so imeli sinčka Rudelna. Ker je bil edinček, torej materin ljubljeneček, zato je dobil že v mladih letih večkrat razne sladkarije v dar, tako da ni čudno, da je postal velik sladkosnedež. Ako ni imel drugega, je pa lizal košček belega sladkorja, katerega je izmaknil tu in tam svoji mami. Vsak dinarček, katerega je dobil za god ali kak drugi praznik, je znosil v Ažbetovo kramarijo, doma je pa sameval prazen hranilnik, katerega mu je kupila teta Manca že lani za god. Učila ga je, naj prihrani vsak dinar, kajti brez dinarja ni »kovača«, še manj pa »dračerja« (100 din. bankovec). Za te dinarčke je dobival sladke bonbončke, katere je potem grizel in hrustal, kakor bi trl orehe.

Prišel je dan svete birmе. Med veselimi in radostnimi birmanci je bil tudi naš Rudelček. Že na vse zgodaj zjutraj

je dobil od botra zavitek sladkarij, katere je še pred sveto mašo pospravil pod streho. Ni čudo potem, da se mu ni ljubilo jesti bele kave, dasi je bil na njej cel klobuk smetane. Ko sta šla z botrom iz cerkve, so noge same zanesle Rudelčka k »štantom«, na katerih se je kar smejalo raznovrstnih sladkarij. Seveda je moral boter iti za dečkom, ako ga ni hotel izgubiti. Kmalu je imel naš dečko polne žepe sladkarij, v vsaki roki pa velikega konja iz lecta in še večjo uro. Iz ust mu je pa gledala dolga viržinka, katera je na koncu gorela — seveda ni bila resnična, ampak iz lecta. Preden sta prišla domov, je že pokadil deček svojo cigaro, pojedel uro in konju noge in rep, Seveda je tudi vmes pridno nosil iz žepa.

Opoldne pri kosilu je pojedel samo nekoliko juhe in tožil materi, da ga boli glava, želodec in ne vem, kaj še vse. Prestrašena mati je spravila dečka v posteljo in mu skuhala kamelce. Vedno huje ga je bolela glava, stiskal se je za želodec in kmalu, kmalu je bruhalo iz njega cele kosce ure in konja. Nato mu je šele odleglo. V teh hudih bolečinah je trdno sklenil pustiti sladkarije pri miru, posebno še, ko je moral ostati v postelji cela dva dneva, medtem ko so se drugi dečki veselili birmanskih darov in jih pametno uživali.

Tetin hranilnik je prišel šele sedaj do veljave.

R. Trnovčan:

Istrska.

*Čez Kras solnce v morje lije,
valové zelena polja
in šumé do Furlanije:
Oče, bodi Tvoja volja!*

*Veli Jože sedel je na skale,
z roko se oprl na zemljo črno
in oči so mu zatrepetale,
ko se v daljo je zazrl srebrno.*

*Pa presunilo ga je od boli,
bruhal kletev je čez tuje dvore,
kriknil v svet kot še nikoli
in odšel je v molovunske gore — — —*

*Čez Kras solnce v morje lije,
valové zelena polja
in šumé do Furlanije:
Oče, bodi Tvoja volja! — — —*

Sestra Anica:

Ako hočeš biti lepa . . .

Mnoge deklice mislijo, da so že lepe, če imajo novo obleko. To pa ni vselej res. Kdor hoče biti lep, mora biti v prvi vrsti snažen. Dragocene obleke ne more vsaka deklica nositi, snažna je pa lahko tudi najrevnejša. Kako grdo je, sama si že

gotovo videla, če pride kdo z umazanimi rokami v cerkev, ali v trgovino, ali v šolo. Kako grdo je, če sedi kdo z umazanimi rokami in očrnelimi nohti pri mizi. Ne le, da se tak umazanec vsakemu stidi, v nevarnosti je tudi njegovo zdravje.

V umazanosti na rokah in za nohti se pogosto naberejo majhne glivice, bolezenske kali, ki jih s prostim očesom sicer ne vidimo, a morejo našemu zdravju prav zelo škodovati. Če

pridejo s hrano — in mnogovrstno hrano prijemljemo pač z rokami — do naših notranjih organov, lahko povzročijo težke bolezni.

Kdor se z umazanimi rokami, zlasti nohti, dotakne rane, mu ta rana zagnoji in večkrat je na tak način nastalo zastrupljenje krvi, ki je končalo s smrtjo.

Če z umazanimi prsti prijemlješ sladkorčke, sadje, kruh in druge jestvine in jih s takimi rokami nosiš v usta, lahko занeseš vase glivice raznih vrstnih in notranjih bolezni, ki niso nevarne samo tebi, nego tudi tvoji okolici, ker so po večini nalezljive (davica, jetika, legar i. dr.).

Če hočeš biti lepa — in katera deklica tega ne bi hotela? — in hočeš svoje telo obvarovati mnogih bolezni, pazi na snago rok! Po vsakem delu si roke temeljito umij! K jedi ne hodi nikoli neumitih rok!

Orličice, snažne roke in čisto srce: to dvoje je prav blizu skupaj!

V Deveti deželi.

Igra v enem dejanju. — Last Marijanišča.

(Deveta dežela. V ozadju na levo hiša, zgrajena iz kolačev, pred njo plot iz klobas. V sredi med skalovjem studenec medu, na desni teče mleko. Spredej na levo hrib rož, na desno studenec štrukljev. Štiri drevesa z zrelemi jabolki, hruškami, češnjami ... Mnogo cvetja.)

I. prizor.

I. deček (stoji pod slivo in trga sadje): Jože, pojdi vendar sem! Takih sliv še ni rodila Deveta dežela. Suhe vise na vejah, slajše so nego med in boljše kot božična potica. Pusti to preluknjano streho!

II. deček (stoji na štoru in je od medene strehe): Vse naše hiše so od kolačev, a tako dobre strehe ni nikjer. Kraljeva je lepša in večja, a tako sladka ni. Pridi k meni, da mi pomoreš gor, potem pa še jaz tebe zvlečem na njo.

I. deček: Teh-le suhih, dobrih sliv ne pustim, če mi daš celo hišo. (Pavza. Oba jesta. Nato za odrom pokanje z bičem in glas: »Nje, nje! Ho - ho! Nje, konjiči, nje!«)

France (od leve, ima vprežena dva pritlikavca in ju podi z bičem): Kako počasna sta moja konja! Stopicata, kakor polža! No — kaj sta obstala? Ali je vama med zadisal? Pa se napijta malo, da bosta urnejša! (Pritlikavca gresta k studencu medu in mleka. France prvemu dečku): No, ni desetega brata tukaj? Nekaj časa je tako žalosten, da ga ni mogoče potolažiti. Pravi, da hoče zopet iz Devete dežele na svet.

I. deček: To že ni res, da boš vedel France. Vidiš, kdo bi bil tako neumen, da bi hotel na svet iz Devete dežele, ko tam ni ne suhih sliv na drevesih ne hiš iz kolačev ne studencev medu, mleka in štrukljev — kakor pri nas.

France: Deseti brat je pa na onem svetu doma in doma je najbolje.

I. deček: Meni se zdi, da je človek tam doma, kjer se mu najbolje godi. Glej, France, po pravici ti povem, jaz bi bil najrajši doma pod to češpljo, Jože bi pa bil najrajši doma tam-le na tisti-le strehi, Janez bi pa bil najrajši doma tam-le pri studencu štrukljev — zato, ker nam je tukaj najbolje.

II. deček: Jaz bi bil najrajši tukaj doma! France, pridi pokusiti, kako dobro so spekli to-le opeko! (Odtrga velik kos in dene v usta.)

France: Moram paziti na konja, da mi ne uideta. Njé rjavček, njé sivec! — gremo dalje! (Pritlikavca smeje priskakljata. France prime za vožnice.) No, zdaj pa hitro! (Pritlikavca stečeta, a prvi se naenkrat ustavi in se vrne.)

I. pritlikavec: Počakaj malo — še sliv sem pozabil s seboj vzeti. Nikamor ne zamudimo, če še malo počakaš. (Vzame kapo in steče pod slivo.) Vrzi bratec! vrzi eno, dve ali tri! Vrzi — glej — jaz sem premajhen, da bi dosegel do vej! (Prvi deček se smeje in mu meče z vej v kapo.)

France: Ej, ej, ti mali bradatí konj! Ali se tako uboga gospoda? Le počakaj, za brado te potegnem nazaj. (Pusti II. pritlikavca in steče pod slivo za I. pritlikavcem; ko tega pelje nazaj, uide drugi k hiši.)

II. pritlikavec (vleče drugega dečka od zadaj za hlače): Daj, vrzi prijatelju v kapo, ker je majhne postave in ne dosega strehe! (Se obrača ves čas boječe po Francetu.) Jej, hitro, že gre!

France: Zdaj mi pa ta uide! Čakaj, ti nehvaležna zverina. (Steče za njim, a on se mu ogne in uide s prvim pritlikavcem. France teče za njima.) Počakajta! Ali je to pokorščina kočijažu? Čakaj! Stoj! Čakaj! (Steče za njima. Takoj nato od leve zopet par pritlikavcev s kočijažem preko odra. Kočijaž podi veselo z bičem in kliče: »Za njimi, za njimi!«)

II. prizor.

Deseti brat: Ne vem, zakaj vsi pravite zdaj, da sem žalosten. Saj če bi hotel, ne morem biti. No, le poglej! Tole je hrib štrukljev! Kajne, opoldne zazvone v vsej Deveti deželi zvonovi in čudovito lepo se sliši. Na hribu se začne kuhati kar samo od sebe, kuha se, kuha, kadi se, kadi in glej spaka! Tu se pripelje štrukelj! Medtem pristopicao pritlikavci, tako strašno so smešni, kadar love

štruklje, pridejo vaši velikani, ki grozno grdo gledajo, pa so bolj krotki kot naš oblizani mucek. Pridejo vsi ljudje, pridejo otroci — vsi se smejejo in jedo, jaz pa naj bi bil žalosten? Saj ne morem biti.

I. deček: Jože, deseti brat je prišel z Janezom! Pojdiva k njemu. (Pristopita.)

Janez: Pa vendar zopet hočeš na oni svet!

Deseti brat: Pri vas je zelo lepo, ampak doma — eh, doma je zopet drugače!

II. deček: Kaj pa imaš vendar takega? Tam imate najbrž tak hrib, da se potice valijo opoldne po njem.

Deseti brat: Nikoli nimamo potic, ampak devet bratov imam in mater, ki so boljši kot vaši štruklji.

I. deček: Jej, devet bratov! Potem pa mati tebe desetega že lahko pogrešajo.

Deseti brat: Saj me morajo! Vi vsi prav nič ne veste, kako je hudo na svetu, ker ne veste, kaj je deseti brat. Glejte, ko sem bil jaz še prav majhen, so mi enkrat mati naredili nove oprtnike, ker sem imel samo še enega, mi prišli gumbe na hlače, ker mi jih je moj starejši brat Janez vse potrgal, dali mi kos kruha v žep, pa sem šel po svetu. Kajti nobeden deseti brat ne sme doma ostati in pride šele prav nazadnje zopet v rojstno hišo, ko je poskusil vse hudo in dobro. In vidite, vse hudo sem prestal na onem svetu, vse dobro pa tukaj v Deveti deželi, — zdaj bi pa rad zopet domov pogledal.

Janez: O, deseti brat, ostani pri nas! Vidiš, vsi te imamo tako radi.

Deseti brat: Saj imam tudi jaz tebe rad.

I. deček: Glej, vse rozinove štruklje bomo tebi prepustili, deseti brat, če ostaneš pri nas.

Deseti brat: Tudi ti si jako dober in moder gospod, pa vendar ne veš, kaj je ovsen kruh in ta je boljši od štrukljev, od rozinovih in orehovih je boljši, pa še od potic je boljši.

II. deček: Kaj bi hodil, deseti brat, ko si še tako majhen!

Deseti brat: Ti si velik bahač, ampak, če bi prišel k nam, ja, bi te takole s kako kepico malo za vrat — pa bi se nehal bahati s svojo velikostjo.

Janez: Deseti brat, kako pa je pri vas, kadar je tisti vaš sneg?

Deseti brat: Vidiš, saj sem rekel, da nič ne veš, ker je pri vas vedno pomlad in jesen, pa misliš, da ni nikjer zime. Pri nas pa je, pa še prav huda je in velika. Ta reč se pa tako naredi. Nekega dne kar lepo postane mráz...

I. deček (boječe): Kako pa veste prav za prav, da je mráz?

Deseti brat: Jej, jej — ti ljudje pa prav nič ne vedo. Pa te bom poučil, da boš tudi ti kaj znal. Vidiš, to je tako: Nekoč zjutraj vstanem (ne prvi, ampak zadnji tudi ne), pa si pripravim hlače, da bi skočil vanje. Komaj si malo

pomanem oči, pa pride moj brat France v sobo, pogledam ga, in vidim, ves je lep, rdeč kot češnja, mane si roke, oči so mu solzne in s seboj nese v vseh žepih polno duha po mrazu. Pogledam in vidim, da je tudi nos rdeč — in že vem. Zunaj je mraz. Skočim k njemu in ga potegnem takole za nos (potegne II. dečka) — in res — nos je mrzel.

II. deček: Jej, jej — jej, moj nos!

Deseti brat: Prav tako tudi France doma zatuli, kakor bi mu bil nos utrgal, čeprav mu nič hudega ni. Samo on je še bolj hud in me zmerja ali pa tudi udari, da mi je potem žal, da ga nisem tudi potegnil. — Vidiš, tak je mraz.

Janez: Kako je pa potem zima? (Dalje prihodnjič.)

200 letnica sv. Stanislava in sv. Alojzija v Rimu.

Rim, 27. XII. 1926—2, I. 1927.

K proslavi 200 letnice, odkar sta bila naša mlada zavetnika sv. Alojzij in sv. Stanislav proglašena za svetnika, so privrele v Rim pisane množice mladine. Zastopniki sedem in tridesetih narodov so pohiteli na grob svojih zaščitnikov, da se jima tam poklonijo in priporoče. Ponesli so s seboj tisoče in tisoče podpisov vseh mladeničev, ki so se zavezali, da hočejo živeti po načelih sv. vere in po vzgledu sv. Alojzija. (Slovenskih podpisov je bilo 11.000.)

Za proslavo so pripeljali iz Modene v Rim lobanjo sv. Alojzija v lepi stekleni posodi. Dolga vrsta avtomobilov in pešcev, ki so navdušeno vzklikali in prepevali, se je vila od kolodvora v cerkev sv. Ignacija na Alojzijeve grob, kamor so svetinjo položili in ves grob odeli v cvetje.

Sv. oče, ki mladino prav posebno ljubijo, so sprejeli vse mladeniče, ki so prihiteli v Rim, v posebni avdienci, kjer so jim v lepem in doigem nagovoru dali obilico lepih navodil za pravo in srečno življenje.

Avdijenca je trajala 4 ure in je morala vsaka narodnostna skupina (37) zapeti eno pesem v domačem jeziku.

Za 31. december je bila določena glavna proslava v cerkvi prvaka apostolov sv. Petra. Že na predvečer so prepeljali lobanjo sv. Alojzija v dolgem sprevodu bakelj in umetnega ognja k sv. Petru, kjer so jo položili na glavni oltar.

31. decembra dopoldne se je zgrinjal ves Rim k cerkvi sv. Petra. Vsakdo je hotel biti navzoč pri slovesni maši sv. očeta.

Zvečer so bile v cerkvi sv. Ignacija zaključene slovesnosti na čast sv. Alojziju s slovesnim blagoslovom in zahvalno pesmijo. V sprevodu, ki se je vil po cerkvi k oltarju sv. Alojzija, so nosili zastopniki raznih narodov knjige s podpisi in jih tam položili na svetnikov grob. Knjige bodo prenesli v sobico sv. Alojzija, lobanja pa bo romala po Italiji v vse kraje, kjer je kdaj bival sv. Alojzij.

Opomba! 29. decembra dopoldne je bila v cerkvi sv. Ignacija pred Alojzijeve grobom akademija, pri kateri je nastopil po eden zastopnik vsakega naroda in se v svojem jeziku poklonil sv. Alojziju, pevski zbor je pa zapel posamezne odlomke iz psalmov v latinskem jeziku.

Rimski romar - dijak.

»Čisto srce je oko, ki gleda Boga; je okno, skozi katero se vidi v nebesa. Le tako moremo razumeti Gospodovo besedo: »Ako je tvoje oko svetlo, bo svetlo celo telo, če pa je tvoje oko temno, bo temno celo telo.«

Silvin Sardenko.

Snov za tekme gojenk za l. 1927.

I. Organizacija.

1. Kaj so Orlice? (. organizacija poštenih krščanskih deklet.)
2. Kako se deli orliška organizacija? (. v članice in naraščaj.)
3. Kako se deli orliški naraščaj? (. v mladenke in gojenke.)
4. Kaj si ti? (Gojenka orliškega krožka v sem.)
5. Koliko časa boš gojenka? (. do 12. leta.)
6. Katero je glasilo gojenk? (. »Orlič«.)
7. Kateri je orliški pozdrav? (. »Bog živi!«.)
8. Kako se mora gojenka udeleževati telovadbe in društvenih sestankov? (. redno.)
9. Kolikokrat mora gojenka prejeti sv. zakramente? (. vsak mesec.)
10. Česa gojenka ne smi piti? (. alkoholnih pijač.)
11. Kaj plačuje gojenka? (. mesečno članarino.)
12. Kaj volijo gojenke vsak mesec? (. rediteljice.)
13. Koliko rediteljic pride na vsakih 10 gojenk? (. ena rediteljica.)

II. Lepo vedenje.

Vsaka gojenka mora poleg zgornjih društvenih pravil izpolnjevati tudi vsa doma, v šoli in v društvu priučena pravila o lepem vedenju, zlasti:

1. Nikoli ne hodi med ljudi neumita, nepočesana ali nedostojno oblečena!
 2. Za snaženje nosa rabi vselej robec!
 3. Nikoli ne govori s polnimi usti!
 4. Vrata tiho odpiraj in zapiraj!
 5. Kamorkoli prideš, vljudno pozdravi!
 6. Govori glasno, razumljivo in dostojno!
 7. Nikoli ne govori takih stvari, ki bi si jih ne upala govoriti vpričo mame!
- (To se nauči na pamet!)

III. Telovadna igrice s petjem.

Peričke. — Besedilo, navodilo in note ima v zalogi Slov. orliška zveza.

Trnjulčica. — Besedilo, navodilo in note ima v zalogi Slov. orliška zveza.

Gojenke se nauče eno izmed teh dveh zelo mičnih igric. Seveda, kjer so pa prav posebno pridne, pa obe!

IV. Deklamacija.

Da naše Orličice ne pozabijo svojih sestic in bratcev, ki jim hudobni tujci ne puste učiti se mile materine besede v šoli in jim tudi prepovedujejo lepo društveno življenje, se bodo naučile:

iz »Orliča«, leto 1925/26, št. 3.

»Gospa sveta«,

iz »Orliča«, leto 1925/26, št. 10/11.

»Kako je pri nas«, (Pismo z onstran gora.)

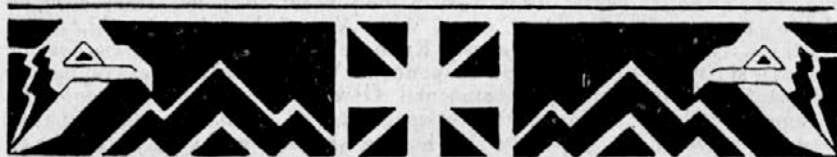
Da pa boste res lepo deklamovale, preberite prav dobro v »Orliču« l. 1925/26, št. 10/11, na strani 115 »Deklamacija«!

Naučiti se mora vsaka Orličica obe pesmi, da pokaže, kako mili in dragi so ji bratci in sestrice pod tujim jarmom.

V. Petje.

1. Orlovska himna.
2. Lepa naša domovina.
3. Orel leti prot' goram.

Orličice-gojenke! Tu imate vse potrebno za tekme! Najpotrebnejše imate pa ve same: dobro glavico, veselo srcece in najboljšo voljo. — Z vesejem pričakujemo, kako lepo boste znale, kako se boste postavile! In »Orlič« bo pisal o vaši pridnosti! Bog vé, če nam diplom ne bo zmanjkalo? Najboljša nagrada za vašo pridnost pa bo to, da ste se zopet nekaj več naučile, naučile prav posebno: vestno vršiti svojo dolžnost. Bog živi!

Iz življenja Mladcev in Mladenk.

Odlomek iz pisma.

12. januarja 1927.

Kot vodja Mladcev sem imel veliko težav, preden sem spravil to malo četico »gostov« skupaj. Začel sem takole: Na nedeljo sem sklical sestanek; prišlo jih je samo 5. To so bili samo prejšnji naraščajniki. Razlagal sem jim, kaj so Mladci in kakšni morajo biti. Drugo nedeljo jih je že bilo 7 novih, takih, ki še niso bili nikdar pri naraščaju. Sedaj jih imam že 16. Največ težav mi delajo oni, ki niso bili še pri nobenem telovadnem društvu. Učim jih osnovne gibe in prvo vajo. —

Vprašujete me, ako so fantje kaj navdušeni. Nekaj jih je, ki so zelo vneti, nekateri pa samo strmiijo in gledajo, kaj se bo iz tega skuhalo.

Z izpitom zaenkrat še ne bo nič. Fantje so še preboječi in jih moram polagoma pripraviti na to. Težavno je, ker imam največ zunanjih, ki so oddaljeni 1—2 uri od mesta in prihajajo samo ob nedeljah in še to ne redno. Držim jih strogo, ker so še neodločni in ne poznajo pravega pomena telovadbe. Deloma j.h ovira slabo vreme v zimskem času, vendar upam, da bo na poletje gotovo mnogo lepše in živahnejše v naših jatah. Bog živi!

Br. Janko.

Br. Janku. Gotovo se boš čudil, da je zašlo pismo v »Orliča«. Naj bo očit ves trnjevi pot vodje Mladcev, da i jatniki spoznajo in vedo za težave svojih vodij, da se jih bodo zvestejše oklenili. Po tem potu, ki je popolnoma pravilen, le vztrajno naprej! Naj bo to v spodbudo tudi drugim vodjem, ki morajo slično premagovati začetne težave. — Naj se oglasi zopet kmalu kdo izmed bratov vodij! —

Urednikovo kramljanje.

Posebna dolžnost hvaležnosti me veže, da našemu vrlemu g. učitelju Trepurju k prelepemu dnevu prav iskreno čestitam. Tisoč sreč! — »Zakaj hodimo na izlete« smo radi prevelikega snega za nekaj številok odložili, da zopet ozeleni breg in dol. Mi ne zamerite g. župnik, da se nisem osebno zglašil pri Vas ob Novem letu? Samo škoda, da ste

sedaj tako utihnili z drugimi Vašimi spisi v »Orliču«. Kmalu zopet, S. V. P. — Lj. D. — Vašega spisa sem bil prav zelo vesel. Kako bo izpadla tekma, bomo naznanili v prihodnji številki. »Orliča«. Hudo je, kar pišete: »Pač nisem dojak/ ker sem samo tri razrede ljudske šole lahko izvršil nemoteno. Potem me je pograbil bolezen, ki me bo najbrž kmalu pokopala. Učil sem se večinoma v orlovski šoli; tako vem, da bodo prispevki drugih, posebno dijakov, boljši. Vseeno pa pošljem tudi jaz, ker me veseli zdrava tekma.« — Ostanite zvesti orlovstvu, ki Vas bo ohranilo mladega in tudi zdravega. Ko bomo dozoreli za Boga, bomo pa vsi pravočasno odpoklicani. — Nove knjige. Ali ste si že ogledali letošnje mohorske bukve? Saj vem, da ste jih pridnejši že vse prebrali. Komarjeva »Lučka«, ta Vam je šla v eni sapi skozi! Mari ne, Polonca? Pišite, kako Vam kaj ugajajo! — Naši pridni misijonarji (gg. lazaristi) so poslali »Orliču« svoj »Misijonski koledar za l. 1927«. Teža sem najbolj vesel. Kaj mi! Nam se godi dobro, ko smo lepo poučeni o sv. veri. A naši bratci pogančki, to so revčki — brez Boga, brez Jezusa. Kako se razvesele misijonarja, ki jim prinaša sv. vero; ki jih krščuje in poučuje. Vendar, kakšne težave morajo prenašati ti novodobni kršč. mučenci! O vsem tem Vam prelepo slika misijonski koledar, ki ga preberite vsega, če ga pa nimate doma, pa ga naročite za 7 Din. — Zelo bogata in lepa je knjiga: Sv. Ciril in Metod, ki jo je napisal prof. dr. Grivec. 42 slik vsebuje in prelepo opisuje največje delo, ki sta ga storila solunska brata Slovanom, da sta jim prinesla sveto vero in v njihov jezik prevedla sv. pismo. Vzemite knjigo v roke in berite! — Orlovska podzveza je izdala že 22 knjig in knjižic. Zadnja je »2. izpit za Mladce«. Teža se Mladci že vesele, zlasti tisti, ki so napravili že prvi izpit. Obravnava anatomijo (popis) človeškega telesa. — Orličice, zakaj pa Ve tako molčite? Oglasite se pridnejše čimprej na veseli pošti! — Za nagrade se zelo pridno oglašajo. Tako smo prejeli že en spis o mladinskem pisatelju A. Kržiču, dva spisa o dr. Kreku in en spis iz naraščajškega življenja. Trije dijaki se pripravljajo na študijo o Mahničju, o naraščaju in o zgodovini »Orliča«. Bog daj vsem obilo sreče!

Ali bomo dosegli 5000 ???

Število naročnikov »Orliča« se še vedno dviga. Sv. Križ pri Rogaški Slatini je naročil 40 izv., Orliški krožek Vrhnika 35, Orliški ods. Sv. Lenart v Slov. gor. 15 i. dr. Zlasti orliški krožki naročajte naš lep list, da bomo lahko kmalu poročali o številki 4999 in še ena, pa si številke še ne upamo zapisati. Bog živi.

„Orličeve“ uganke priobčimo prihodnjič!

VSEBINA: Straža pred Ljubljano. — Kadar na Glinici zvonijo. — Otrok čaka pomladi. — Otroci z naše ulice. — Oj, ta Rudel! — Istrska. — Ako hočeš biti lepa... — V Deveti deželi. — 200 letnica sv. Stanislava in sv. Alojzija v Rimu. — Snov za tekme gojenk za l. 1927. — Iz življenja Mladcev in Mladenk. — Urednikovo kramljanje.

»Orlič«, glasilo orlovskega naraščaja, izhaja vsak mesec. — Izdaja ga Društvena nabavna zadruga v Ljubljani, Ljudski dom (Rasberger). — Uredništvo in upravnništvo: Ljudski dom, Ljubljana. — Naročnina za odseke, ki naroče vsaj 20 izvodov pod skupnim zavitkom, 8 Din letno, za vse druge 12 Din. — Urednik: A. Kordin, Marjanišče, Ljubljana. — Za Jrgoslovansko tiskarno v Ljubljani: Karel Čeč.